

Nota van toelichting

Nummer.: 24T1054 	Kerkrade, 14 januari 2025
---	---------------------------

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb065

Onderwerp

Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg

Beslispunten

De Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg vaststellen.

Inleiding

a. Aanleiding

De nieuwe wet "Versterking Regie op de Volkshuisvesting" verplicht gemeenten om zoals het er nu voorstaat om uiterlijk in 2026 een volkshuisvestingsprogramma (dit omvat o.a. de woonvisie en een visie op wonen zorg en welzijn) vast te stellen, waarbij ook aandacht dient te zijn voor de huisvesting van allerlei verschillende landelijk vastgestelde aandachtsgroepen (denk hierbij o.a. aan ouderen, studenten, arbeidsmigranten, woonwagengewoners en uitstromers uit (zorg-) instellingen en detentie). Gelet op de urgentie van dit vraagstuk hebben de gemeenten in Parkstad ervoor gekozen om dit onderwerp gezamenlijk verder op te pakken. Hiervoor is Parkstad door het rijk tevens als koploperregio bestempeld, waardoor we voortvarend aan de slag zijn gegaan met dit urgente vraagstuk en de toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg (hierna: de visie) hebben vormgegeven.

b. Huidige situatie/probleemstelling

Hoe ziet die urgentie ten aanzien van dit vraagstuk binnen Parkstad en Kerkrade er dan uit? Ondanks grote verschillen tussen gemeenten en hun wijken en buurten hebben we in Parkstad bovengemiddeld te maken hebben met hardnekkige sociaaleconomische problematiek. Deze uit zich in de volgende zaken:

- We huisvesten meer dan gemiddeld verschillende van de aandachtsgroepen en zien ook een aanzuigende werking van buiten de regio.
- We hebben te maken met een relatief hoge vraag naar zorg en ondersteuning.
- We hebben te maken met veel wijken en buurten die kwetsbaar zijn en waar leefbaarheid onder druk staat.
- We hebben te maken met dubbele vergrijzing van de bevolking.
- We hebben te maken met inwoners die qua welzijn en geluk lager scoren dan het landelijke gemiddelde.
- Er is niet altijd passende woonruimte voor aandachtsgroepen.

Daarnaast geeft de woonzorganalyse inzicht in de opgave op het gebied van vraag en aanbod in het kader van volkshuisvesting. Hieruit blijkt onder andere dat de grootste opgave ligt, kwalitatief gezien, bij het passend

huisvesten van de steeds groter wordende groep ouderen. Er wordt inzicht gegeven in de verwachte vraag naar huisvesting vanuit wettelijk vastgestelde aandachtsgroepen. Belangrijk is dat deze aantallen op een bepaalde peildatum zijn geprognosticeerd. Als er nieuwe inzichten c.q. prognoses komen, worden die uiteraard meegenomen in de stap uitvoering(sagenda).

c. Traject tot dusverre

In de informatiebrief van 19 september 2024 (24u0008521) is een toelichting opgenomen over het traject tot dusver. Verder is op 5 november 2024 is er een raadsinformatieavond geweest over de aanleiding en noodzaak de woonzorgvisie.

Samengevat zijn de volgende stappen al gezet:

Lokaal

Gemeente Kerkrade is in samenwerking met woningcorporaties, zorg- en welzijnsinstellingen, onze Adviesraad Maatschappelijke Ondersteuning en private partijen in 2022 gestart met het toewerken naar een lokale woonzorgvisie.

In 2023 is samen met de gemeente Landgraaf verder vorm hier aan gegeven. Aanleiding hiervoor was dat betrokken partners, tijdspad en inhoudelijke focus heel veel overlap kent.

In 2024 was een stevige coalitie gevormd met een door alle betrokken partijen breed gedragen woonzorgvisie. De kern van deze woonzorgvisie is de vitale wijk. Hoe ga je voor de toekomst naar een organisch geheel, waarbij de gemeente faciliterend en ondersteunend werkt? Dit vraagt samenwerking met alle maatschappelijke partners in de wijk op acht thema's:

Dit door het actief ondersteunen en deelnemen aan de brede woonzorg coalitie met de als uitgangspunt dat er echt wordt samengewerkt met focus op de grote maatschappelijke opgave, voorbij aan eigen belangen en ego. Er wordt een integrale en actiegerichte agenda voor wonen en zorg ontwikkeld op basis van een gedeelde visie, die als voornaamste werk moet maken van het versterken van de vitaliteit van wijken en buurten. Hierbij is bijzondere aandacht voor functies die sociale cohesie, gezonde leefstijl, inclusie versterken en uiteraard het betrekken van de inwoners om te komen tot passende oplossingen.

Het regionale woonzorg traject en het traject van Kerkrade en Landgraaf zijn steeds meer naar elkaar toegegroeid en ook heeft de regio de inhoud van de lokaal opgestelde visie overgenomen. Daarom wordt nu de toekomstvisie in gezamenlijkheid voorgelegd aan de gemeenteraden van de betrokken gemeenten en bestuursorganen van de betrokken partners.

De toekomstvisie wordt verder uitgewerkt in een regionale uitvoeringsagenda en een lokale woonzorgagenda. Dit zijn dynamische stukken en deze zullen blijven veranderen en worden bijgestuurd.

Lokaal blijven we werken aan het versterken van de verbindingen en samenwerking tussen de partners die op het vlak van wonen, welzijn en zorg actief zijn binnen de gemeente.

Regionaal

Het traject om te komen tot een gezamenlijk toekomstvisie is begin 2023 gestart met brede betrokkenheid van alle relevante partijen. Bij de start is bepaald dat we zoveel mogelijk voortborduren op allerlei samenwerkingen die reeds binnen onze regio lopende zijn en kaders die op basis van deze samenwerking vastgesteld zijn (denk aan de regionale woonvisie, maar ook aan de samenwerking op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang).

Om het traject invulling te geven is er een overlegstructuur ingericht (bestuurlijk gremium – projectgroep – werkgroepen) met betrokkenheid van de verschillende organisaties (woningcorporaties, zorg- welzijnsinstellingen) en de verschillende geledingen binnen de organisaties. Via die overlegstructuur hebben we geborgd dat alle organisaties (zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties) voortdurend mee konden denken en de perspectieven en belangen van alle relevante organisaties mee worden genomen.

Daarnaast heeft onderzoeksbureau Compaenen medio 2024 een woonzorganalyse uitgevoerd. Deze analyse vormt een essentieel onderdeel om te komen tot de toekomstvisie. Deze analyse geeft inzicht in het vraagstuk en daarmee de huidige en toekomstige vraag naar en aanbod van geschikte woonruimte voor ouderen en andere aandachtsgroepen.

We hebben voortdurend voor ogen gehouden voor welke mensen we deze visie maken. Daarom hebben er in de 2^e helft van 2023 en 1^e helft van 2024 verschillende dialoogsessies plaatsgevonden met steeds wisselende thema's en verschillende organisaties, (vertegenwoordigers van) cliënten, burgers en adviesraden. Regionaal wordt de komende maanden ook gewerkt aan een uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken wat het beste regionaal en wat lokaal opgepakt kan worden. Daarnaast worden duidelijke afspraken gemaakt over verdeling van rollen en taken en de samenwerking tussen wonen en zorg/welzijn. Daarmee blijft het traject lokaal en regionaal in evenwicht.

Doelstelling

Met dit raadsvoorstel beogen we om de gedragen en gezamenlijk met partners (zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties en huurdersverenigingen) opgestelde toekomstvisie wonen, welzijn en zorg Parkstad Limburg en Kerkrade vast te stellen. Op die wijze kunnen we samen met de benoemde partners – volgens deze

visie – verder aan de slag gaan met de maatschappelijke opgaven op dit vlak. Dit doen we door de visie te vertalen naar een uitvoeringsagenda en per onderdeel in de juiste samenstelling te werken aan de opgaven en doelen die we in de visie benoemen.

In deze toekomstvisie wonen, welzijn en zorg is er veel aandacht voor de stip op de horizon: een vitale en inclusieve wijk waar iedereen welkom is. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- dat alle mensen, met of zonder beperkingen, jong en oud kunnen meedoen, werken, wonen;
- Is gericht op het creëren van een omgeving waar iedereen zich welkom voelt, volop kan deelnemen aan het gemeenschapsleven en waar gelijke kansen en rechten worden gewaarborgd voor alle bewoners;
- vereist een holistische aanpak die rekening houdt met verschillende aspecten van de gemeenschap;
- draagt bij aan brede welvaart: het welzijn, de economische groei en de sociale stabiliteit van de samenleving als geheel;
- draagt bij aan toekomstbestendige, toegankelijke en betaalbare zorg en ondersteuning;
- vraagt om een balans in de gemeenschap van draagkracht en kwetsbaarheid;
- houdt rekening met lokale, regionale, provinciale en landelijke initiatieven die van invloed kunnen zijn.

Via de verschillende thema's werken we aan deze stip op de horizon, namelijk:

1. Sociale samenhang bevorderen.
2. Welzijn en zorg.
3. Voorzieningen.
4. Wonen.
5. Veiligheid.
6. Economische veerkracht.
7. Duurzaamheid.
8. Proces van samenwerken aan wonen, welzijn en zorg

Dit impliceert dat mensen met extra uitdagingen (de zogenoemde aandachtsgroepen) hier ook bij horen. Met deze visie beogen we daarmee ook om de door het rijk benoemde aandachtsgroepen passend te huisvesten waarbij we voldoende aandacht hebben voor de leefbaarheid en draagkracht van wijken en buurten. Dit betekent dat we nadrukkelijk blijven wegen waar mensen met een extra uitdaging het beste kunnen wonen (met gepaste ondersteuning c.q. begeleiding), in het belang van hun eigen welzijn maar ook in het belang van de omgeving.

Argumenten

1. Urgentie van het maatschappelijk vraagstuk.

Zoals weergegeven bij de alinea huidige situatie/probleemstelling, blijkt dat de urgentie van dit vraagstuk groot is. Het is van belang dat we binnen de kaders van deze visie blijven werken aan oplossingen die bijdragen aan de noden van de inwoners. Het is essentieel dat we op consistente en integrale wijze deze mensen met extra uitdagingen op het gebied van wonen, welzijn en/of zorg vooruithelpen en ervoor zorgen dat de kansen die zij krijgen (t.a.v. bijvoorbeeld een passende woonplek) groter worden. De stap die we nu zetten, het realiseren van een gezamenlijke gedragen toekomstvisie, is bevorderend voor de integraliteit van de oplossingen voor dit vraagstuk. Concreet houdt dit in dat de domeinen wonen, zorg en welzijn beter in verbinding staan waardoor we, met alle perspectieven indachtig, verder aan de slag gaan met het verbeteren van de situatie van deze mensen.

2. Zorgvuldig traject om te komen tot deze visie.

Bij het onderdeel traject tot dusverre is uiteengezet hoe we gekomen zijn tot deze toekomstvisie. Om te komen tot deze visie waren 2 onderdelen cruciaal:

- Goed in beeld krijgen wat het vraagstuk is en hoe vraag en aanbod naar passende huisvesting van de aandachtsgroepen zich ontwikkelt. Dit hebben we gedaan middels de woonzorganalyse. De belangrijkste resultaten vindt u terug in hoofdstuk 5 van de toekomstvisie.
- Bij de totstandkoming van deze visie dienen alle relevante partijen voldoende ruimte te krijgen om hun input te leveren. Dit hebben we via de verschillende overlegstructuren en werkbezoeken geborgd.

3. Gezamenlijk de schouders eronder.

Doordat het traject om te komen tot deze visie bijna twee jaar in beslag heeft genomen en we bewust ervoor hebben gekozen om kwaliteit, gezamenlijkheid en gedragenheid voor snelheid te laten gaan, leggen we u nu een visie voor waar de partijen samen hun schouders onder gaan zetten om de stip op de horizon te realiseren. Met deze coalities die gesmeed zijn i.c.m. een gezamenlijke kijk/visie op de oplossingsrichtingen, verwachten we de opgaven waarvoor we staan zo effectief en efficiënt mogelijk aan te pakken.

Kanttekeningen

1. Regionaal wordt momenteel ook gewerkt aan een uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt bekeken wat het beste regionaal opgepakt kan worden en wat er lokaal opgepakt kan worden. Met ons lokale proces en onze aanpak van de vitale wijk lopen wij hierop vooruit. Het is belangrijk dat we onze aanpak inbrengen in het regionale proces en zelf koersvast blijven, samen met onze lokale partners.
2. Bij de uitvoeringsagenda dient het lokale karakter te prevaleren gelet op accentverschillen in de problematiek per individuele gemeente.
3. Uiteraard lopen er al vele projecten en activiteiten die bijdragen aan het vormen van vitale en inclusieve wijken. Het is belangrijk om al deze lopende initiatieven in kaart te brengen en daarmee de verbinding te zoeken en deze waar nodig te versterken.

Financiën

De visie maakt het mogelijk dat gemeenten in de toekomst ook antwoord kunnen geven op de vraag hoe we voor alle inwoners een vitale en inclusieve wijk kunnen realiseren. Dit vergt niet enkel een fysieke inspanning, maar vraagt ook een intensieve samenwerking tussen alle hierbij betrokken partijen. De uitvoeringsagenda's dienen de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn, verder in beeld te brengen.

Communicatie

Samen met de maatschappelijke partners in de Coalitie wordt de communicatie vormgegeven met de volgende doelstelling:

- Het verhaal van de inclusieve wijk vertellen via de aangesloten coalities
- Mensen meenemen in het verhaal over wonen en zorg in de toekomst in de beide gemeenten
- Duidelijk maken dat er wat wonen en zorg betreft niets aan het toeval wordt overgelaten in de planvorming
- Iedereen in zorg en welzijn, wonen en bouwen moet weten hoe we omgaan met dit thema in Landgraaf en Kerkrade
- Inwoners moeten zich meer en meer gaan realiseren dat zij ook zelf een verantwoordelijkheid hebben

Inwoners zijn in vitale en inclusieve wijken onze belangrijkste partners. Met alle betrokken partijen zal bijzondere aandacht geschonken worden aan het informeren van en het betrekken bij de ontwikkeling van de inwoners.

Burgerparticipatie

In het lokale traject is er sprake van co-creatie in de coalitie met welzijnsorganisaties, woningbouwcorporaties, de AMO en de gemeenten Kerkrade en Landgraaf. De regionale visie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg is gedeeld met alle partners. De coalitie neemt kennis van dit regionale stuk en verbindt zich aan de lokale uitgangspunten.

Uitvoering

Zowel lokaal als regionaal worden de uitvoeringsvraagstukken opgepakt. Een groot aantal partners is ook op beide vlakken hierbij betrokken en waarover goede afstemming en taakverdeling zal plaatsvinden

Gezondheid en Vitaliteit

Vitale en inclusieve wijken kennen gezonde en vitale inwoners. Om dit te realiseren wordt wijk- en buurtgericht gewerkt met aandacht voor functies die de sociale cohesie, gezonde leefstijl en inclusie versterken.

Bijlagen

1. Toekomstvisie wonen, welzijn en zorg Parkstadgemeenten.